

MASARYKOVA UNIVERZITA

PRŮVODCE PRO TVORBU
CHARAKTERISTIKY
STUDIJNÍHO PROGRAMU

2018

ODBOR PRO KVALITU

Často kladené dotazy	3
Co je charakteristika studijního programu?	3
Kde se vložené informace zobrazí?	3
Je možné charakteristiku studijního programu průběžně měnit?	3
Je nutné vyplňovat vše?	3
Kdo má zodpovědnost za správnost a aktuálnost vložených informací?	3
Kdo může informace o programu v ISu editovat?	4
Musím evidovat údaje společně pro každý studijní plán?	4
Kde v ISu mohu aplikaci najít?	4
Je možné nastavit kontrolu pravopisu a gramatiky, tzv. „spell check“?	4
Kde lze hledat metodickou a technickou pomoc?	4
Obecné pokyny	5
Profil absolventa	6
Cíle	6
Výstupy z učení	9
Uplatnění absolventa	13
Praxe	15
Cíle kvalifikačních prací	16
Doplňkové informace	17
Návaznost na další studijní programy	17
Motto	17
Další informace	18

Vážení garanti,

děkujeme, že věnujete čas tomuto metodickému materiálu, a doufáme, že vám přinese jak odpovědi na vaše otázky, tak další užitečné rady a tipy, jak formulovat charakteristiku studijního programu.

Věříme, že jádro studijního programu tvoří především **lidé**, kteří jej realizují, **odborná témata**, jimž se věnují jak vědecky, tak pedagogicky, a v neposlední řadě **studenti**, kteří si jej zvolili. To vše jsou aspekty, které daný studijní program na Masarykově univerzitě činí jedinečným a odlišným od konkurenčních programů podobného zaměření na jiných vysokých školách. Jejich zachycení je prvořadým úkolem garanta programu, ať již pro účely prezentace programu potenciálním studentům, či pro získání akreditace.

V návaznosti na dosavadní praxi byla navržena základní struktura údajů, které by měly studijní program charakterizovat. Tato struktura byla posléze vtělena do nového editoru, jehož smyslem je údaje o studijních programech přehledně evidovat v Informačním systému MU (dále jen „IS MU“) tak, aby byly použitelné pro celou řadu účelů (od marketingu až po procesy zajišťování kvality). V této souvislosti vznikla i detailní metodika, která má garantům tento úkol maximálně usnadnit a zároveň obsah informací o programech v rámci univerzity sjednotit. Metodický průvodce však neslouží pouze pro účely editace textů v IS MU, ale má obecnější použití. Popisuje společná východiska pro konstrukci studijního programu, která jsou uplatňována mj. v procesu vnitřního hodnocení (např. způsoby, jak formulovat výstupy z učení).

V textu tohoto průvodce naleznete především:

- 1) **Často kladené dotazy**, které vám usnadní hledání odpovědí na základní otázky ohledně editace informací o vašem programu;
- 2) **Obecné pokyny**, které upravují společná pravidla, jakým způsobem texty k programu formulovat a strukturovat;
- 3) **Metodiku jednotlivých požadovaných rubrik spolu s příklady**, jež se člení do tří základních kategorií – profil absolventa, podmínky studia a doplňkové informace k programu.

Příklady použité v následujícím textu vycházejí ve většině případů z existujících popisů programů Masarykovy univerzity, pro účely metodického materiálu však někdy byly obsahově upraveny a kráceny. Chtěli bychom tímto vyjádřit poděkování těm programům, jejichž texty byly k tomuto účelu vybrány.

Často kladené dotazy

Co je charakteristika studijního programu?

Charakteristika studijního programu představuje seznam strukturovaných informací či náležitostí studijního programu (v případě editoru hovoříme o „rubrikách“), jež dohromady tvoří „obsah“ studijního programu, který vychází jak ze zákona, tak ze Studijního a zkušebního řádu. Kromě těchto podstatných náležitostí jsou k charakteristice přiřazeny i údaje doplňující, které slouží pro marketingové účely.

Kde se vložené informace zobrazí?

Struktura informací o programech v editoru je nastavena tak, aby je garant vkládal do IS pouze jednou a aby je bylo možné následně využít pro různé účely, například:

- **Katalog programů** – údaje vložené do IS MU se zobrazí ve veřejné části IS MU, kde budou sloužit pro prezentaci i výčet akreditovaných programů na MU.
- **Dodatek k diplomu** – údaje o profesním postavení se zobrazí absolventům v dodatku k diplomu;
- **E-příhláška** – odkaz na charakteristiku studijního programu bude součástí e-příhlášky;
- **Akreditace a vnitřní hodnocení studijních programů** – charakteristika studijního programu tvoří přílohu k sebehodnotící zprávě programu;
- **Studijní katalogy fakult** – vložené údaje o programech lze využít rovněž při vytváření Studijního katalogu fakulty.

Je možné charakteristiku studijního programu průběžně měnit?

Ano, drobné formulační změny (tedy takové, jež nemění profil absolventa) je možné provádět průběžně dle aktuálních potřeb, podléhají pouze schválení programovou radou. Podstatné změny charakteristiky, které mají vliv na profil absolventa, podléhají schvalování Radou pro vnitřní hodnocení MU dle článku 17 vnitřního předpisu [Schvalování, řízení a hodnocení kvality studijních programů MU](#).

Je nutné vyplňovat vše?

Všechny rubriky v editoru jsou povinné, není-li – např. pro daný typ studijního programu – uvedeno jinak, popř. není-li tato informace relevantní (taková možnost je vždy v nabídce). Údaje se vyplňují pro všechny typy studijních programů (bakalářské, magisterské, navazující magisterské i doktorské). Editor se však nevztahuje na programy celoživotního vzdělávání.

Kdo má zodpovědnost za správnost a aktuálnost vložených informací?

Garant programu zodpovídá za to, že údaje o studijním programu jsou úplné, správné a aktuální.

Kdo může informace o programu v ISu editovat?

Pro samotnou editaci informací o programu si garant může vybrat další osoby, které budou oprávněné spolu s garantem údaje editovat. K tomu je nutno v aplikaci „Garant“ zvolit možnost „*Správa zástupců*“. Vypsáním jména nebo uča je možné osobu dohledat a zvolit. Stejně tak je možné osobu později se zástupců odebrat.

Musím evidovat údaje společně pro každý studijní plán?

Programy jsou rozlišovány dle specifického kódu, kterým je program jednoznačně identifikován. Pod jedním kódem programu vyplňuje garant informace pro všechny studijní plány současně, jsou-li v programu obsaženy. Samotné studijní plány obsahují specifické rubriky, které se váží vždy ke konkrétnímu plánu.

- ! Nezaměňujte prosím studijní plán (*jednooborový, hlavní, vedlejší, se specializací* atd.) s různými typy studia (*bakalářským, magisterským* či *doktorským*), které se vždy liší kódem a údaje se pro ně evidují odděleně.
- ! Všechny studijní plány programu musejí umožnit naplnění cílů studia a dosažení profilu absolventa, program má proto jednu charakteristiku, která je společná všem studijním plánům. Výjimkou je pouze vedlejší studijní plán (minor), který vede jen k části profilu absolventa.

Kde v ISu mohu aplikaci najít?

Aplikaci „Charakteristika programu“ je možné nalézt v IS MU, v sekci Garant → Charakteristika programu, případně přímo [zde](#). V ISu vpravo nahoře je třeba zkontrolovat, zda máte zvolenu správnou fakultu.

Je možné nastavit kontrolu pravopisu a gramatiky, tzv. „spell check“?

V případě, že kontrola pravopisu v textových oknech nefunguje, si lze kontrolu pravopisu zapnout přímo v internetovém prohlížeči. Návody, jak si kontrolu zapnout pro Firefox, Operu, Chrome a Internet Explorer, najdete přímo v ISu [zde](#), nebo se obraťte na istech@fi.muni.cz. Implicitně by však kontrola měla být nastavena.

Kde lze hledat metodickou a technickou pomoc?

V případě jakýchkoli metodických dotazů se můžete obracet na pracovníky Odboru pro kvalitu na e-mailové adrese kvalita@rect.muni.cz, technické dotazy směřujte prosím na is-techniky na adrese istech@fi.muni.cz.

Obecné pokyny

➤ Texty formulujte ve třetí osobě jednotného či množného čísla

Texty by měly být formulovány ve třetí osobě singuláru: „*absolvent po úspěšném ukončení studia dovede vhodně komentovat a interpretovat současný vývoj...*“ nebo plurálu: „*absolventi programu se uplatní...*“. Vyhněte se prosím přímému oslovení studentů („*v rámci studia si osvojíte celou řadu praktických dovedností...*“), a to z důvodu zajištění univerzální použitelnosti vložených textů, které mají sloužit nejen pro marketing.

➤ Texty k jednotlivým variantám pod jedním kódem programu jsou sloučeny

Editor je nastaven tak, že implicitně slučuje jednotlivé „varianty“ studijního oboru, které se nacházejí pod jedním kódem. Pro daný kód programu tedy vyplňujete údaje společně pro všechny studijní plány či prezenční i kombinovanou formu. Editor vychází z předpokladu, že většina z údajů pro tyto varianty oboru je společná (např. cíle studia, uplatnění absolventů či požadavky praxe). Tam, kde se jednotlivé varianty oboru liší (např. pro prezenční a kombinované studium), nezapomeňte prosím vepsat do daného okna informace ke všem z nich.

➤ České a anglické texty by měly být totožné, aby bylo docíleno dvojjazyčnosti

Editor je ve všech svých částech (názvy, rubriky, definice, příklady) připraven jako česko-anglický. Cílem je vytvořit důsledně dvojjazyčný popis studijního programu, aby byly informace dostupné všem, kteří nevládnou češtinou. V rámci revize údajů o svém programu prosím zohledněte rovněž kvalitu anglického překladu a to, zda plně odpovídá textům vloženým v češtině.

➤ Informace v jednotlivých rubrikách by se neměly vzájemně překrývat

Obsah všech požadovaných rubrik by měl jako celek představovat komplexní informaci o daném programu. Cílem editoru Charakteristika studijního programu je dát vloženým informacím o studijním programu jednotnou strukturu, údaje uvedené v jednotlivých rubrikách by se proto neměly zbytečně překrývat a opakovat – např. není nutné vyjadřovat se v cílech studia k udělovanému titulu či uplatnění absolventů. Základní identifikační údaje o programu (typ, forma, standardní doba studia, udělovaný titul ad.) jsou v Informačním systému evidovány a budou zobrazeny automaticky při jakémkoli použití vložených údajů.

Profil absolventa

Cíle

Definice:

Cíle studia programu představují jeho základní charakteristiku, hodnoty a poslání. Podrobněji specifikují, v čem je program jedinečný, na co se zaměřuje a jaká je koncepce studia (včetně možných specializací studia). Součástí může být také vymezení, pro jaké studenty je program vhodný, jaké jsou předpokládané charakteristiky jeho absolventů či vymezení vůči konkurenčním programům z ostatních vysokých škol. U doktorských studijních programů může být součástí rovněž vymezení hlavních vědních témat, na něž se program zaměřuje.

Jak formulovat cíle studia?

Cíle studia jsou vyjádřeny prostřednictvím textu, který by měl být srozumitelný i pro širší veřejnost, formulace cílů studia je totiž mimo jiné významným marketingovým nástrojem programu. Závazným referenčním bodem při formulaci cílů studia je však schválený akreditační materiál.

Délka textu by se měla pohybovat v rozmezí kolem 300 slov, jeho struktura není pevně dána, ale preferován je souvislý text bez použití složitých konstrukcí či nadměrného množství cizojazyčných termínů. Cíle studia by také neměly kopírovat výstupy z učení, ale mělo by se jednat o obecnější a souvislejší popis obsahové náplně studia.

Příklad:

Posláním tříletého bakalářského programu Porodní asistentka je příprava vysokoškolsky kvalifikovaných odborníků k výkonu profese porodní asistentky v systému zdravotní péče. Cílem studia je aktivní zvládnutí teoretických a praktických poznatků a dovedností tak, aby umožnily absolventovi samostatný a zodpovědný výkon povolání porodní asistentky v plném rozsahu kompetencí oboru.

Studium programu je zaměřeno zejména na samostatnou péči o ženu s fyziologickým těhotenstvím, porodem a šestinedělím a péči o fyziologického novorozence. V případě poruch zdraví bude absolvent schopen se spolupodílet na péči o ženu a novorozence, diagnostikovat a řešit problémy v průběhu celého života ženy a její rodiny.

Vzdělávací cíle kladou důraz na efektivní komunikaci s klientkou a její rodinou, na týmovou práci v případě zjištěných poruch zdraví či patologií, na dodržování etických zásad, na postupy různých stupňů prevence — se zvláštním zřetelem na primární prevenci a edukaci ženy a její rodiny ve všech fázích jejího života v oblasti zejména reprodukčního zdraví.

Velká pozornost je věnována praktické přípravě v rozsahu daném legislativou pro regulované povolání porodní asistentky. Studijní program je akreditován v souladu s legislativou a s Definicí porodní asistentky podle Mezinárodní organizace porodních asistentek (ICM) tak, aby absolventkám umožnil získat registraci a licenci pro samostatný, nezávislý a plně zodpovědný výkon povolání porodní asistentky v systému zdravotnické péče v rámci zemí EU.

Absolventi studijního programu budou kompetentními zdravotnickými pracovníky v souladu s dokumenty ICM (Nezbytné kompetence ICM pro základní praxi porodní asistentky, Definicí porodní asistentky, Mezinárodní etický kodex ICM pro porodní asistentky) a národními a dalšími mezinárodními regulativami pro obor porodní asistence.

Formulace cílů studia by měla blíže specifikovat:

➤ **poslání studijního programu:**

Posláním bakalářského programu Sociální politika a sociální práce je příprava vysokoškolsky kvalifikovaných odborníků zejména pro sociální, humanitární a charitativní práci s různými sociálními a populačními skupinami. Cílem studia je aktivní zvládnutí teoretických i prakticky použitelných poznatků a dovedností, díky nimž bude absolvent schopen samostatně koncipovat a provádět intervence sociální práce, reflektovat a řešit sociální problémy a životní situace klientů.

➤ **obsahové zaměření:**

Program je zaměřen na studium matematicko-statistických metod pro analýzu hromadných dat, jejich počítačovou implementaci a na metody a způsoby počítačového zpracování rozsáhlých datových souborů.

➤ **kompetence rozvíjené studiem:**

Důraz je kladen na interkulturní komunikaci, týmovou práci, společenskou etiketu, samostatnost a orientaci v současných kulturně-společenských trendech. V rámci studia jsou vedle teoretických znalostí rozvíjeny taktéž dovednostní složky a kontakt posluchače s praxí.

➤ **konceptu studia:**

Studium programu je koncipováno tak, aby studentům poskytlo komplexní pohled na problematiku médií a mediální komunikace, a to z hlediska historického, teoretického i praktického. Studenti bakalářského studia se mohou v průběhu tří let v rámci vhodného výběru povinně volitelných předmětů profilovat a zaměřit se speciálně, např. na televizní nebo rozhlasovou žurnalistiku, PR a marketingovou komunikaci a další témata.

➤ **jakým studentům je program určen:**

Program je určen pro studenty, kteří chtějí získat základní znalosti v informatice a seznámit se s principy tvorby a používání informačních technologií.

➤ **předpokládané charakteristiky absolventů:**

Cílem je připravit odborníky schopné samostatně řešit teoretické i aplikované ekonomické problémy, odborníky disponující schopností analytického myšlení, opírající se o zvládnutí moderní teoretické ekonomie a matematicko-statistických metod.

➤ **čím je program specifický ve srovnání s obdobnými programy na jiných vysokých školách (např. z hlediska zaměření, mezinárodní spolupráce, možností praxe či technického vybavení):**

Prostřednictvím externích lektorů, kteří jsou ve většině případů nejlepšími specialisty svých oborů, mají studenti možnost seznámit se s různými výukovými metodami a s nároky na studenty jejich mateřských univerzit (Yale, Berlín, Leiden, Varšava, Florenc, Vídeň, Barcelona), což jim usnadní přípravu na možné studium nebo práci v zahraničí.

Studentům pro rozvoj jejich dovedností slouží cvičná média: internetový on-line deník Stisk, univerzitní internetové Radio R a webová televize Munimedia TV. Kromě toho je k dispozici zázemí digitální střížny, multimediální počítačové učebny, audiovizuálního centra, televizního a rozhlasového studia.

Čeho se vyvarovat?

- ! Přestože je vhodné uvést některé základní tematické okruhy, jež tvoří kostru studia, neměl by text vystihující cíle studia představovat **výčet obsahových oblastí**, jimiž musí student v průběhu svého studia projít.
- ! Vzhledem k tomu, že ne všichni absolventi bakalářských studijních programů budou pokračovat v navazujícím magisterském studiu, ale odejdou buď přímo do praxe, nebo si vyberou jiný program (či program na jiné fakultě nebo univerzitě), by se **cíle studia u bakalářských programů neměly omezovat na přípravu pro (konkrétní) navazující magisterské studium**.
- ! **Bakalářský a magisterský program nemohou mít z povahy věci totožné cíle studia**. Formulace by měla dostatečným způsobem reflektovat odlišnou úroveň kvalifikace, a odrážet tak požadavky vysokoškolského zákona.
- ! Do cílů studia prosím **neuvádějte** technické informace typu popisu studijních plánů, možné kombinovatelnosti sdruženého studia atd. Tyto informace budou k dispozici automaticky v jiné sekci dle schválené akreditace.

Definice:

Výstupy z učení představují konkrétní odborné znalosti, dovednosti a obecné způsobilosti, které by si absolvent měl v průběhu studia programu osvojit. Zachycují minimální standard a musejí být měřitelné. K výstupům z učení odkazuje metodika MŠMT [Využití výsledků učení na vysokých školách](#) a [Nařízení vlády o oblastech vzdělávání ve vysokém školství](#).

Co jsou výstupy z učení?

Výstupy z učení jsou souhrnným označením pro znalosti, dovednosti a způsobilosti, které studenti mají získat v daném studijním programu nebo předmětu. Tím, že výstupy z učení vymezují, co budou absolventi programu a jednotlivých předmětů umět, představují mimořádně srozumitelnou informaci pro stávající i potenciální studenty, stejně jako pro zaměstnavatele.

Výstupy z učení jsou formulovány jak na úrovni programu jako celku, tak na úrovni jednotlivých předmětů. Na úrovni studijního programu mají výstupy z učení klíčový význam pro posouzení stavby kurikula, tzn. od stanovení, co má absolvent po úspěšném absolvování studijního programu umět, by se měla odvíjet optimální skladba studijního plánu, tedy toho, co by se měl student naučit v jednotlivých předmětech.

Jak formulovat výstupy z učení pro studijní program?¹

Výstupy jsou formulovány prostřednictvím konkretizace cílů studia, od nichž se odlišují ve dvou podstatných aspektech:

- Výstupy z učení jsou popsány jako konkrétní kompetence (znalosti, dovednosti a obecné způsobilosti), které má student získat a při absolvování programu prokázat (kdežto cíle studia se vymezují spíše obsahovým zaměřením studia).
- Výstupy z učení (na rozdíl od cílů studia) jsou a musejí být měřitelné; určují, na jaké úrovni či v jaké kvalitě by si měl absolvent danou kompetenci osvojit.

Výstupy z učení se obvykle dělí na tři kategorie – odborné znalosti, odborné dovednosti a obecné způsobilosti.

- **Znalosti** zahrnují vše, co student nebo absolvent umí vysvětlit, analyzovat, srovnat, vyhodnotit atd.; tedy jeho teoretické/deklarativní znalosti v daném vědním oboru.
- **Dovednosti** zahrnují všechny situace, kdy student nebo absolvent umí použít své znalosti v praxi: co umí navrhnout, vytvořit, realizovat, vyřešit, zlepšit atd., neboli jeho praktické (funkční) dovednosti v daném oboru.
- **Obecné způsobilosti** zahrnují všechno, co se studenti v daném studijním programu naučí, ale přitom je přenositelné a využitelné i mimo tento vědní obor.

¹ Převzato z publikace *Jak rozvíjet kvalitní vysokoškolské vzdělávání*, výstup IPN Kvalita, 2014.

Z hlediska formy by měly být výstupy z učení formulovány jako výčet uvedený výrokem „Absolvent po úspěšném ukončení studia programu: (sloveso)“.

Příklad I: Bakalářské/magisterské studium

Absolvent je po úspěšném ukončení studia programu schopen:

- *vysvětlit základní teoretické a metodologické znalosti z obecné ekonomické teorie;*
- *aplikovat teoretické poznatky na řešení konkrétních modelových případových studií;*
- *vhodně komentovat a interpretovat současný vývoj v jedné z oblastí veřejné ekonomie, veřejné správy a veřejných financí včetně vlastních návrhů řešení;*
- *analyzovat statistické údaje z prostředí veřejného sektoru a nestátního neziskového sektoru a vhodně je použít v diskuzích;*
- *identifikovat na základě osvojených analytických schopností a praktických zkušeností, získaných formou stáží, skryté souvislosti a vazby ekonomických dopadů veřejného a nestátního neziskového sektoru.*

Příklad II: Doktorské studium

Absolvent je po úspěšném ukončení studia programu schopen:

- *orientovat se v zadaném tématu, sběru příslušných dat a jejich přípravě ke statistickému zpracování a interpretaci;*
- *vyhodnotit současné trendy odbornosti zubního lékařství/stomatologie, ve které připravuje svoji disertační práci, jakož i v celém programu Zubní lékařství/Stomatologie;*
- *předávat získané zkušenosti z oboru/odbornosti formou pedagogické činnosti, odborných přednášek a publikací;*
- *utřídit a sepsat získané údaje, interpretovat dosažené výsledky, prezentovat své poznatky a obhájit je na příslušném fóru;*
- *vést samostatně vědecko-výzkumné práce.*

Formulace výstupů z učení by se měla držet následujících pravidel:

➤ **Výstupy musejí odpovídat cílům programu**

Výstupy z učení představují oproti obecně formulovaným cílům studia již velmi konkrétní znalosti, dovednosti či schopnosti, které by si student měl v rámci studia programu osvojit, představují operacionalizaci cílů studia.

➤ **Výstupy z učení by měly představovat minimální standard**

Výstupy z učení by měly představovat minimální standard, který musí všichni studenti splnit, nikoliv ideál, kterého dosahují jen nejlepší studenti.

➤ **Výstupy z učení musejí být svou náročností relevantní k dané úrovni kvalifikace**

Při formulaci je třeba mít na paměti, že výstupy z učení v průběhu vysokoškolského studia graduji, což je potřeba promítnout také do jejich popisu. Znalosti a dovednosti studentů a absolventů magisterského studia převyšují znalosti a dovednosti studentů a absolventů bakalářského programu;

stejně tak znalosti a dovednosti studentů doktorského studia se liší od těch, kterými disponují studenti ve studiu magisterském. Gradaci lze ve formulaci výstupů z učení vyjádřit několika způsoby:

- slovesem vyjadřujícím komplexitu činnosti: např. *student vysvětlí* na nižší úrovni; *student vyhodnotí* na vyšší úrovni;
- mírou samostatnosti: např. *student umí zpracovat pod vedením* na nižší úrovni a *student umí zpracovat samostatně* na vyšší úrovni;
- šířkou a hloubkou znalostí a dovedností: např. u nižší úrovně se jedná o obecné seznámení se základními teoriemi a metodami (*student popíše ošetrovatelský proces, vysvětlí rozdíly mezi hlavními výzkumnými metodami* apod.), u vyšších úrovní pak může jít o konkrétní aplikaci (*student uskutečňuje ošetrovatelský proces, realizuje výzkumná šetření* aj.).

➤ **Výstupy z učení programu by měly popisovat klíčové kompetence**

Je přirozené, že výstupy z učení na úrovni programu jsou obecnější než na úrovni předmětu. Výstupy z učení programu nemusejí popsat úplně vše, co se absolvent má během studia naučit, tzn., že nemusejí pokrýt celý obsah studia. Struktura předmětů, které jsou předepsány jako povinné, by však měla svými předmětovými výstupy z učení naplňovat výstupy z učení programu jako celku, resp. každý povinný předmět by měl naplňovat některé z výstupů z učení programu. Určit ideální počet výstupů nelze, ale ze zkušeností plyne, že 6 až 12 výstupů se jeví jako dostačující.²

➤ **Výstupy z učení jsou ověřitelné**

Výstupy z učení shrnují znalosti a dovednosti, které jsou u studentů skutečně ověřovány. V tomto smyslu jsou výstupy z učení neoddelitelně spjaty s hodnocením, protože zároveň popisují, jak mohou studenti prokázat, že zamýšlených výstupů dosáhli.

➤ **Výstupy z učení by měly podporovat porozumění**

Cílové znalosti a dovednosti by měly být takové, že studujícím nebude stačit k jejich dosažení pouhé memorování nebo nápodoba. Proto je vhodné omezit výstupy z učení, které očekávají, že studující budou umět pouze něco vyjmenovat či popsat; naopak je dobré dát přednost těm, které od studujících očekávají schopnost pracovat s informacemi v širších souvislostech nebo je aplikovat v novém kontextu.

Čeho se vyvarovat?

- ! Při koncipování výstupů je dobré se vyhnout příliš obecným slovesům, jako např. *zná, rozumí, orientuje se, má povědomí* apod. Např. výstup „*student se seznámí se základním historickým vývojem oboru*“ popisuje spíše průběh učení, ne výstup z něj. Lépe je tedy formulovat např.: „*student umí charakterizovat tři hlavní historické etapy vývoje oboru*“. U takto formulovaného výstupu je pak studentům zřejmé, co se od nich při závěrečné zkoušce z daného předmětu očekává; stejně tak noví vyučující, kteří přebírají výuku od někoho jiného, snadněji poznají, čemu mají věnovat pozornost.

² ECTS Users' Guide, 2015, s. 23.

POPIS KVALIFIKACÍ VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ ČR³

Označení úrovně kvalifikace	I.	II.	III.
Typ studijního programu	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
Odborné znalosti	Absolventi studijního programu prokazují:		
	<ul style="list-style-type: none"> široké znalosti a porozumění předmětu a rozsahu daného oboru široké znalosti teorií, konceptů a metod oboru porozumění možnostem, podmínkám a omezením využití teorií, konceptů a metod oboru v praxi 	<ul style="list-style-type: none"> široké a hluboké znalosti a porozumění předmětu a rozsahu oboru odpovídající soudobému stavu poznání široké a hluboké znalosti a porozumění teoriím, konceptům a metodám odpovídající soudobému stavu poznání v oboru porozumění možnostem, podmínkám a omezením využití poznatků souvisejících oborů 	<ul style="list-style-type: none"> hluboké a systematické znalosti a porozumění předmětu a rozsahu oboru odpovídající soudobému stavu poznání hluboké a systematické znalosti a porozumění teoriím, konceptům a metodám, které jsou v popředí poznání oboru na mezinárodní úrovni porozumění systému věd a výzkumným problémům na pomezí oborů
Odborné dovednosti	Absolventi studijního programu umí:		
	<ul style="list-style-type: none"> s využitím odborných znalostí na základě rámcově vymezeného úkolu řešit problémy v oboru vyhledat, utřídit a interpretovat informace relevantní pro řešení vymezeného problému použít některé základní výzkumné postupy oboru v rozsahu potřebném pro řešení problémů v oboru 	<ul style="list-style-type: none"> s využitím odborných znalostí samostatně vymezit a tvůrčím způsobem řešit teoretický a praktický problém v oboru samostatně a tvůrčím způsobem řešit komplexní problém s použitím vybraných teorií, konceptů a metod oboru použít některé z pokročilých výzkumných postupů v oboru způsobem umožňujícím získávat nové původní informace 	<ul style="list-style-type: none"> navrhovat a používat pokročilé výzkumné postupy v oboru způsobem umožňujícím rozšiřovat poznání oboru původním výzkumem rozvíjet a vyhodnocovat teorie, koncepty a metody oboru včetně vymezení oborů nebo jejich zařazení do širší oblasti
Obecné způsobilosti	Absolventi studijního programu jsou schopni:		
	<ul style="list-style-type: none"> samostatně a odpovědně se rozhodovat v jen částečně známých souvislostech na základě rámcového zadání dle rámcového zadání a přidělených zdrojů koordinovat činnost týmu a nést odpovědnost za jeho výsledky do řešení problémů zahrnout úvahu o jejich etickém rozměru srozumitelně a přesvědčivě sdělovat odborníkům i laikům informace o povaze odborných problémů a vlastním názoru na jejich řešení srozumitelně shrnout názory ostatních členů týmu jednat v rámci svých odborných znalostí, dovedností a způsobilosti v alespoň jednom cizím jazyce samostatně získávat další odborné znalosti, dovednosti a způsobilosti na základě především praktické zkušenosti a jejího vyhodnocení, ale také samostatným studiem teoretických poznatků oboru 	<ul style="list-style-type: none"> samostatně a odpovědně rozhodovat v nových nebo měnících se souvislostech nebo v zásadě se vyvíjejícím prostředí s přihlédnutím k širším společenským důsledkům rozhodování dle vyvíjejících se souvislostí a dostupných zdrojů vymezit zadání pro odborné činnosti, koordinovat je, a nést konečnou odpovědnost za jejich výsledky samostatně řešit etický problém srozumitelně a přesvědčivě sdělovat odborníkům i širší veřejnosti vlastní odborné názory jednat v rámci svých odborných znalostí, dovedností a způsobilosti v alespoň jednom cizím jazyce plánovat, podporovat a řídit s využitím teoretických poznatků oboru získávání dalších odborných znalostí, dovedností a způsobilostí ostatních členů týmu 	<ul style="list-style-type: none"> vyhodnocovat nové poznatky a ideje s přihlédnutím k dlouhodobým společenským důsledkům jejich využívání plánovat rozsáhlé činnosti tvůrčí povahy a získávat a plánovat zdroje pro jejich uskutečnění samostatně řešit složitý etický problém při tvůrčí činnosti nebo využívání jejich výsledků srozumitelně a přesvědčivě sdělovat vlastní poznatky v oboru ostatním členům vědecké komunity na mezinárodní úrovni i široké veřejnosti jednat v rámci svých odborných znalostí, dovedností a způsobilosti v alespoň jednom cizím jazyce, včetně ústní a písemné prezentace výsledků tvůrčí činnosti získávat nové odborné znalosti, dovednosti a způsobilosti vlastní tvůrčí činností a ovlivňovat podmínky a souvislosti vzdělávání ostatních

³ Využití výsledků učení na vysokých školách. MŠMT, Praha 2016. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/odbor_30/Jakub/Prirucka_Vyuziti_vysledku_uceni_na_vysokych_skolach_Impuls.pdf

Uplatnění absolventa

Definice:

Uplatnění absolventů představuje charakteristiku profesí a pozic, pro jejichž výkon má být absolvent připraven, a/nebo charakteristiku odvětví či zaměstnavatelů, u nichž bude moci uplatnit své vzdělání. Na uplatnění absolventů lze současně pohlížet z pozice jejich výstupních schopností, jazykových kompetencí, možnostmi kariéry či konkrétní výhodou v kontextu ostatních VŠ.

Jak formulovat uplatnění absolventů?

Při psaní textu k uplatnění absolventů je důležité, stejně jako v jiných veřejných textech o programu, myslet nejen na jeho specifické vlastnosti, ale také na kontext českého vysokoškolského prostředí.

U studijních programů s vysokou profesní adaptabilitou je vhodné zaměřit se při formulaci možností uplatnění rovněž na kompetence, které mohou absolventi na trhu práce zaměstnavatelům nabídnout. Tyto kompetence by měly vycházet z výstupů z učení.

Délka textu by se měla vejít do rozmezí 50–100 slov.

Příklad:

Absolventi bakalářského programu antropologie na Přírodovědecké fakultě MU se mohou uplatnit jako odborní pracovníci vzdělání v humánní anatomii, biologii člověka a antropologii, zejména v institucích zaměřených biologicky a biomedicínsky, dále pak v muzeích a na archeologických pracovištích. Budoucím zaměstnavatelům mohou nabídnout rozsáhlé znalosti stavby lidského těla, široký sociokulturní přehled a zkušenosti při hodnocení výzkumných dat. Studium programu antropologie na Přírodovědecké fakultě MU seznamuje studenty se širokou škálou situací a připravuje je na možnost neobvyklých úkolů vyžadujících hledání nových způsobů řešení. U větších částí absolventů se předpokládá pokračování v magisterském studiu, ve kterém prohloubí svoje znalosti v syntetizujících předmětech a rozšíří své praktické dovednosti o další speciální metody.

Na uplatnění se můžeme dívat z různých perspektiv a míry obecnosti, které se navzájem nevylučují, ale naopak se mohou doplňovat. Formulace textu k uplatnění absolventů by měla blíže specifikovat:

➤ širší oblasti/odvětví uplatnění:

Absolventi [programu] na Masarykově univerzitě se uplatní v místních samosprávách a neziskových organizacích zabývajících se bytovou politikou, územním plánováním, integrací a komunitním životem. V soukromé sféře pak absolventi díky znalostem a dovednostem, které během studia [programu] získají, mohou hledat uplatnění na pozicích Human Resources (HR) a Corporate Social Responsibility (CSR) konzultantů a datových analytiků.

➤ konkrétní pozice, pro jejichž výkon bude absolvent připraven:

Absolventi informačních studií a knihovnictví na Filozofické fakultě MU jsou připraveni zastávat pozice informačního specialisty, vydavatele, editora, knihovníka, katalogizátora či pracovníka správy fondů.

➤ odborné dovednosti a znalosti, které mohou absolventi na trhu práce využít:

Budoucím zaměstnavatelům mohou absolventi nabídnout jak teoretické poznatky z informační vědy, tak praktické schopnosti ovládat informační technologie, s jejichž pomocí dokáží vyhledat, zprostředkovat a organizovat informace uživatelům.

- **další specifické dovednosti („soft skills“, jazykové kompetence apod.), které zvyšují hodnotu absolventa na trhu práce, popř. mu dovolují usilovat o pozice mimo zřejmou oblast uplatnění:**

Bakalářské vzdělání [program] na Masarykově univerzitě připravuje studenty na zaměstnání v oblastech vyžadující sofistikované kritické myšlení, reflexivní uchopení problémů a hledání nových alternativních způsobů řešení.

- **možnosti navazující akademické kariéry:**

Absolventi mají možnost také dále pokračovat v doktorském studiu [programu] a uplatňují se ve výzkumných ústavech a pracovištích.

Čeho se vyvarovat?

- ! Negativně konotujících adjektiv („*Absolventi jsou připravováni pro rutinní práci v laboratoři.*“).
- ! Obecných sdělení bez dalšího upřesnění, které neposkytují konkrétní informaci o uplatnění absolventa nebo využití získaných dovedností („*Absolventi se uplatní v soukromém i veřejném sektoru.*“).
- ! Neurčitých vyjádření – lépe je zdůraznit specifičnost programu a trvat na jedinečné identitě. Využijte například postavení MU/fakulty v českém kontextu, čímž svůj program odlišíte od obdobných programů na jiných pracovištích („*Absolventi tohoto programu...*“).
- ! Nadbytečných informací – uplatněním absolventa je myšleno zejména jeho působení v praxi, mezi možnostmi uplatnění absolventů by nemělo být zmiňováno výhradně pokračování v navazujícím studiu, pro ně existuje v editoru speciální rubrika „Návaznost na další studijní programy“.

Definice:

Informace o požadované praxi (je-li to pro daný program relevantní) představují obecné vymezení rozsahu požadované praxe, jejího zařazení do studijního plánu, kreditového ohodnocení či podmínek uznávání.

Profesně zaměřený bakalářský studijní program obsahuje praxi v rozsahu nejméně 12 týdnů, profesně zaměřený navazující magisterský studijní program obsahuje praxi nebo praktickou výuku v rozsahu nejméně 6 týdnů.

Jak formulovat informace o praxi?

Vymezení podmínek povinné praxe je součástí pravidel pro vytváření studijních plánů zejména v profesně zaměřených studijních programech (viz níže) – vzhledem ke své důležitosti je však popis požadované praxe v rámci studia programu evidován odděleně. Popis praxe by se měl soustředit především na:

- rozsah praxe a její kreditové ohodnocení;
- zařazení do studijního plánu;
- podmínky uznávání;
- cíle praxe apod.

Příklad:

Speciální pedagogika má v bakalářském studiu několik typů pedagogických praxí. Odborná praxe průběžná je zařazena jako úvodní povinná oborová praxe, student dochází na vybrané pracoviště a plní úkoly zadané pověřeným pracovníkem katedry odpovědným za pedagogické praxe po celý semestr; určený den pro absolvování průběžné praxe je pátek. Odborná praxe souvislá 1 je stanovena v délce 4 týdnů, plní se ve 4. semestru a je povinná, zapisují si ji všichni studenti. V 5. semestru je možno individuálně volit nepovinnou Odbornou praxi průběžnou 2. Využívají ji převážně studenti, kteří jsou již od počátku svého studia přesvědčeni o správné volbě své budoucí profese. Blok bakalářského studia uzavírá Pedagogická praxe souvislá 2 v délce 2 týdnů, která probíhá již ve školách a školských zařízeních zřízených pro žáky se zdravotním postižením a je zaměřena na získání základních informací o edukačním procesu těchto žáků.

- ! Profil studijního programu může být „profesní“ nebo „akademický“, což odráží množství praxe ve studijním plánu a zapojení odborníků z praxe.
- ! Profesně zaměřené bakalářské programy zahrnují alespoň dvanáct týdnů praxe, navazující magisterské programy alespoň šest týdnů. Personální zajištění profesně zaměřených studijních programů by mělo pamatovat také na dostatečné zastoupení odborníků z praxe ve výuce.
- ! Akademicky zaměřené studijní programy mohou ve svých studijních plánech obsahovat také praxi, a to v libovolném rozsahu – volba profilu programu je v kompetenci garanta, není určena množstvím praxe.

Definice:

Cíle kvalifikační práce představují klíčové formální a obsahové informace kladené na kvalifikační práci, jakožto povinné součásti SZZ. Mezi požadavky typicky patří rozsah práce, způsob volby tématu, preferované typy analýzy, práce s daty a s literaturou a v neposlední řadě i dovednosti, která má student vypracováním práce demonstrovat. Není třeba uvádět podrobně všechny formální náležitosti kvalifikační práce, toto lze nahradit např. odkazem na příslušnou vnitřní normu či webovou stránku fakulty.

Jak formulovat cíle kvalifikačních prací?

Cíle kvalifikačních prací by měly být v souladu s výstupy z učení a cíli programu, student by se z nich měl dozvědět nejen to, jaké náležitosti jeho práce musí mít, ale v ideálním případě i jaké dovednosti v průběhu psaní kvalifikační práce získá.

Popis cílů kvalifikačních prací by měl být dostatečně široký, aby byl použitelný na celé spektrum témat, kterým se práce v daném programu mohou věnovat. Zároveň je ale třeba dbát na to, aby nešlo o popis aplikovatelný na kterýkoliv program – specifikta dané disciplíny by z popisu cílů kvalifikačních prací měla být dostatečně zřetelná.

Příklad:

Standardní rozsah bakalářské práce je 72 000 až 90 000 znaků včetně poznámek pod čarou, titulního listu, obsahu, rejstříku, seznamu literatury a anotací. Bakalářská práce nemá charakter samostatného empirického výzkumu (případnou výjimku musí schválit vedoucí práce). Studující mohou pracovat s již publikovanými texty a daty přístupnými pro sekundární analýzu. Měli by předvést schopnost kriticky pracovat s odbornými texty, zpracovávat koncepty a teorie v nich nalezené a nacházet v nich relevantní odpovědi na zadanou otázku. Pokyny pro státní závěrečné zkoušky a vypracování bakalářské/diplomové práce jsou upraveny Směrnicí FSS č. 4/2013 O státních závěrečných zkouškách pro studenty Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, kteří k nim poprvé přistupují v jarním semestru 2013 a později.

- ! Cíle práce by neměly být pouze popisem formálních požadavků, ale měly by pokrýt i popis tematických, obsahových či metodologických náležitostí.
- ! Cíle kvalifikačních prací by neměly být příliš obecně definované, aby byla zjevná vazba na daný vědní obor a jeho obvyklé metody.

Doplňkové informace

Návaznost na další studijní programy

Definice:

Návazností na další studijní programy se rozumí budoucí možnosti pokračování ve studiu. Nevychází se u doktorského studia.

Jak formulovat návaznost na další studijní programy?

Při formulování návaznosti je nutné pamatovat na zákonnou podmínku, že studium na VŠ musí být ve svých stupních prostupné a umožňovat absolventům daného stupně studia pokračovat v libovolném stupni navazujícím – samozřejmě při splnění podmínek přijetí. Současně je možné výčtem informovat o potenciálních navazujících studijních programech, které představují důležitou informaci pro uchazeče a studenty. Lze tak doporučit nebo vyzdvihnout některé studijní dráhy a použít je v prezentaci studijního programu jako konkurenční výhodu.

Příklad:

Absolvent bakalářského studijního programu Genderová studia může (po splnění podmínek přijetí) pokračovat v libovolném navazujícím magisterském studiu. Na Fakultě sociálních studií MU je možné pokračovat v magisterském navazujícím programu sociologie, které nabízí mj. specializaci v genderových studiích.

- ! Specifické podmínky přijetí do dalších studijních programů prosím v tomto textu neuvádějte, jsou vymezeny v e-přihlášce.

Motto

Definice:

Motto představuje krátkou větu či slovní spojení, které ve zkratce vyjadřují poslání či náplň programu. Slouží k propagaci programu a komunikaci s uchazeči o studium. Motto programu by mělo být krátké a dobře srozumitelné, přičemž se může shodovat pro bakalářské, magisterské i doktorské studium.

Jak formulovat znění motta?

Motto programu by mělo být krátké, dobře srozumitelné a zapamatovatelné, aby u uchazečů o studium vytvořilo spojení s daným studijním programem.

Motto může navrhnout garant sám nebo v kooperaci s dalšími spolupracovníky či studenty. Garant může rovněž konzultovat podobu motta s [Odborem vnějších vztahů a marketingu](#), případně může tento odbor o návrh motta přímo požádat. Finální podobu motta však vždy schvaluje garant.

Příklady:

„Objevte neobjevené“ (program Archeologie)
„Pohled do hlubin lidské duše“ (program Psychologie)
„Medicína je nejpotřebnější umění“ (program Všeobecné lékařství)
„Spravedlnost je slepá, protože měří každému stejně“ (program Právo)
„Informační technologie hýbou světem“ (program Aplikovaná informatika)
„Musíme si pomáhat“ (program Speciální pedagogika)
„Buňka, člověk, svět pod mikroskopem“ (program Lékařská genetika a molekulární diagnostika)
„Ekonomické příručky v praxi“ (program Podniková ekonomika a management)
„Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi člověkem“ (program Anglický jazyk a literatura)
„Svět patří médiím“ (program Mediální studia a žurnalistka)
„Příroda skrze kulturu“ (program Antropologie)
„Mocenské vztahy, zájmy, hierarchie a řád pod drobnohledem“ (program Politologie)

Další informace

Definice:

Odkaz na web fakulty, katedry, programu, případně jiné komunikační kanály s doplňujícími informacemi. Odkazy je nutné z důvodu automatického rozpoznání vkládat s protokolem, tzn. ve formě „[http://...](#)“.

Jak formulovat znění dalších informací?

Vkládejte odkazy vedoucí přímo na místo, kde jsou soustředěny informace o daném studijním programu, nikoliv na hlavní stránky univerzity, fakulty či katedry – struktura webových stránek nemusí být pro návštěvníka zvenčí na první pohled zjevná.

Příklad:

Pro diskusi a sledování aktuálních informací je k dispozici facebookový profil garantujícího pracoviště:
<http://www.facebook.com/pg/QKatedraVerejneEkonomieMU>